

gemeente
Zoetermeer

Omnibusenquête 2015

Energiebesparende maatregelen

OMNIBUSENQUETE 2015

Deelrapport: energiebesparende maatregelen

Februari 2016

Samenstelling rapport: Mariëlle Bartels, afdeling JABO/ Onderzoek en Statistiek
In opdracht van: Monique Hakkennes, afdeling Stedelijk ontwikkeling

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	5
1	Onderzoeksverantwoording 7
1.1	Inleiding..... 7
1.2	Doelstelling..... 7
1.3	Onderzoeksopzet..... 7
1.4	Respons 7
1.5	Opzet rapport 7
2	Resultaten 9
2.1	Algemeen 9
2.2	Bereidheid bij huurders om energiebesparende maatregelen te nemen 10
2.3	Bereidheid bij eigenaren om energiebesparende maatregelen te nemen..... 12
2.4	Informatiebehoefte bij huurders en bewoners van koopwoningen 15
2.5	Interesse in deelname aan een energiecoöperatie..... 17
Bijlage 1:	Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid 19
Bijlage 2:	Populatie, steekproef en respons 21
Bijlage 3:	Selectie van de vragen uit de omnibusenquête 2015 m.b.t. energiebesparende maatregelen 23
Bijlage 4:	Resultaten in tabelvorm 27

Samenvatting

Bereidheid bij huurders om energiebesparende maatregelen te nemen

Van de respondenten die in een huurhuis wonen wil 60% zonnepanelen op hun huis. 57% wil alleen zonnepanelen als deze door de verhuurder worden geplaatst en de woonlasten (huur + energiekosten) niet hoger worden.

Het is mogelijk de huurwoning te renoveren naar gegarandeerd energieneutraal tegen de kosten van de huidige energierekening. Over een heel jaar gezien produceert een huurder dan evenveel energie als hij nodig heeft. De woonlasten (huur + energie) worden niet hoger. Van de respondenten geeft 60% hieraan mee te willen doen, 23% zegt niet mee te willen doen en 15% zegt niet te weten of ze mee willen gaan doen.

Bereidheid bij eigenaren om energiebesparende maatregelen te nemen

De gemeente wil financiële instellingen ertoe bewegen om financieringsregelingen aan te bieden waarmee eigenaren maatregelen kunt treffen om hune huis energieneutraal te maken. Van de respondenten die in een koopwoning wonen is ruim een kwart bereid aan van een dergelijke financieringsregeling gebruikt te maken, 36% zegt dat niet te zullen doen, en 37% heeft daar geen mening over.

De belangrijkste reden om niet mee te doen aan een dergelijke regeling is omdat de energiekosten lager dan €170,- per maand zijn: genoemd door 63% van de respondenten die (mede-) eigenaar van een koopwoning.

Van de respondenten die in een koopwoning wonen en mede-eigenaar zijn, heeft 93% aangegeven dat er in de woning maatregelen zijn toegepast om het energieverbruik te beperken.

De meest toegepaste maatregel is dakisolatie: in de woning 70% van de respondenten die (mede-) eigenaar van een koopwoning zijn. Op de tweede plaats komt muurisolatie (68%). Op de derde plaats komt HR++glas (63%), op de vierde en vijfde plaats vloerisolatie en een superzuinige CV ketel (beide 59%)

Beduidend lager scoren de zonnepanelen (12%), de balansventilatie (10%) en de warmtepomp (3%).

Informatiebehoefte bij huurders en bewoners van koopwoningen

Van alle respondenten wil 38% wel informatie en 62% geen informatie over energiebesparende maatregelen of het energieneutraal maken van de woning.

Van de respondenten die informatie willen ontvangen, ontvangt bijna twee derde (63%) de informatie bij voorkeur van de gemeente. Op de tweede plaats komt de verhuurder (28%) en op de derde plaats de energieadviseur (21%) (meer antwoorden per respondent mogelijk).

Interesse in deelname aan een energiecoöperatie

Van de respondenten is 10% geïnteresseerd in deelname aan een energie coöperatie, 0,5% neemt al deel en 39% weet niet of men geïnteresseerd is.

De helft van de respondenten is niet geïnteresseerd in deelname aan een energiecoöperatie: 31% geeft aan voldoende maatregelen aan de eigen woning te kunnen treffen.

1 Onderzoeksverantwoording

1.1 Inleiding

In september/oktober 2015 is in Zoetermeer de jaarlijkse omnibusenquête gehouden. In deze enquête worden over uiteenlopende onderwerpen vragen gesteld aan inwoners van Zoetermeer. Eén van de onderwerpen in de omnibusenquête is energiebesparende maatregelen.

1.2 Doelstelling

Doel van het onderzoek is inzicht te krijgen in de:

- interesse in het energieneutraal maken van de woning;
- bereidheid tot het betalen van een hogere huur in ruil voor een lagere energierekening;
- de mate waarin en welke energiebesparende maatregelen reeds zijn genomen bij koopwoningen;
- de bereidheid om toekomstige energiekosten aan te wenden voor het nemen van maatregelen om de woning energieneutraal te maken;
- de behoefte aan meer informatie over energiebesparende maatregelen/ het energie neutraal maken van de woning
- De interesse in deelname aan een coöperatieve vereniging voor productie van duurzame energie.

1.3 Onderzoeksopzet

Voor de omnibusenquête 2015 zijn drie niet overlappende steekproeven van 4000 inwoners getrokken uit het bevolkingsbestand van de gemeente Zoetermeer. Deze inwoners waren op 20 juli 2015 in Zoetermeer woonachtig en op die datum 18 jaar of ouder.

Voor deze personen geldt bovendien dat zij op dat moment niet woonachtig waren in een 'bijzonder woongebouw' (zoals verzorgingshuis, gevangenis of gezinsvervangend tehuis) of in een woonwagen. De vragen konden zowel schriftelijk als digitaal (met inlogcode) worden ingevuld.

1.4 Respons

Van de 4.000 voor het onderwerp energie besparende maatregelen benaderde personen hebben er 1.126 één of meer vragen ingevuld. De respons op de enquête met het onderwerp energie besparende maatregelen bedraagt dus (28%).

1.5 Opzet rapport

In hoofdstuk 2 worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. In bijlage 1 staat uitleg over de betrouwbaarheid en nauwkeurigheid rondom de onderzoeksuitkomsten. In bijlage 2 staat een overzicht van de verdeling van de bevolking, steekproef en respons naar leeftijd en geslacht. Bijlage 3 bevat de vragen die zijn gesteld. In bijlage 4 zijn de resultaten van de vragen in tabelvorm opgenomen.

2 Resultaten

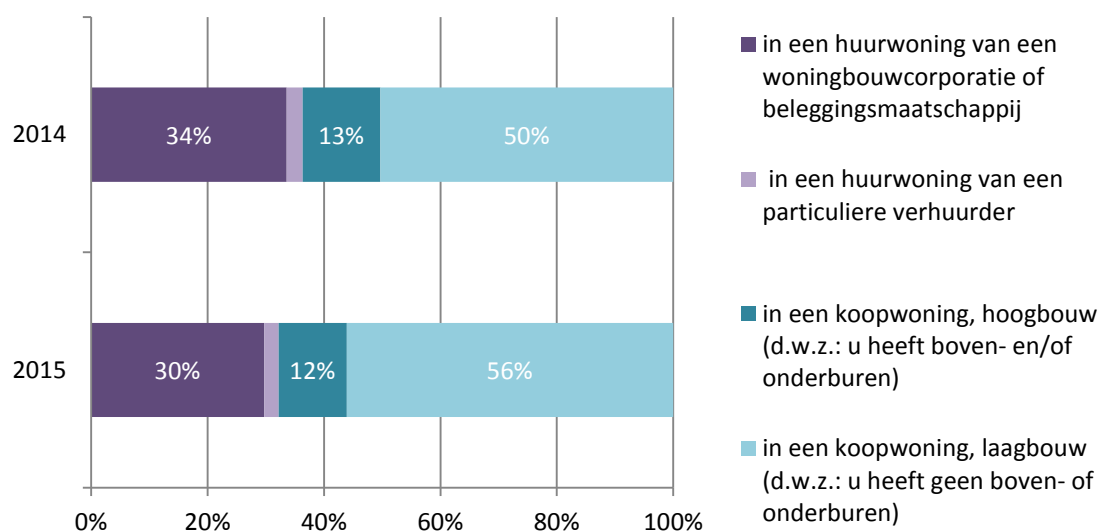
2.1 Algemeen

Van de respondenten woont 32% in een huurwoning en 68% in een koopwoning. De meeste mensen (30%) wonen in een huurwoning van een woningbouwcorporatie of beleggingsmaatschappij. Van de 68% die in een koopwoning woont, woont 56% in een laagbouwwooning en 12% in een hoogbouwwooning.

Het aantal mensen dat in een huurwoning woont is significant lager dan in 2014. Toen woonde 36% in een huurwoning. Het aantal respondenten dat in een koopwoning woont is significant hoger dan in 2014. Toen woonde 64% in een koopwoning. De verschillen in percentages huur- en koopwoningen tussen 2014 en 2015 is conform de ontwikkeling van het aantal koop- en huurwoningen in Zoetermeer in die jaren.

Figuur 1: In wat voor woning woont u.

In 2015 ingevuld door 1126 respondenten, in 2014 door 1137 respondenten.

Van de respondenten die in een koopwoning wonen, woont 72% in een woning die in 1980 of later gebouwd is. Dit is significant meer dan in 2014.

27% woont in een woning die voor 1980 gebouwd is (21% hoogbouw en 6% laagbouw). In 2014 was dat 31%. De grootste groep koopwoningen (61%) is de laagbouwwooning die in 1980 of later is gebouwd.

2.2 Bereidheid bij huurders om energiebesparende maatregelen te nemen

Zonnepanelen

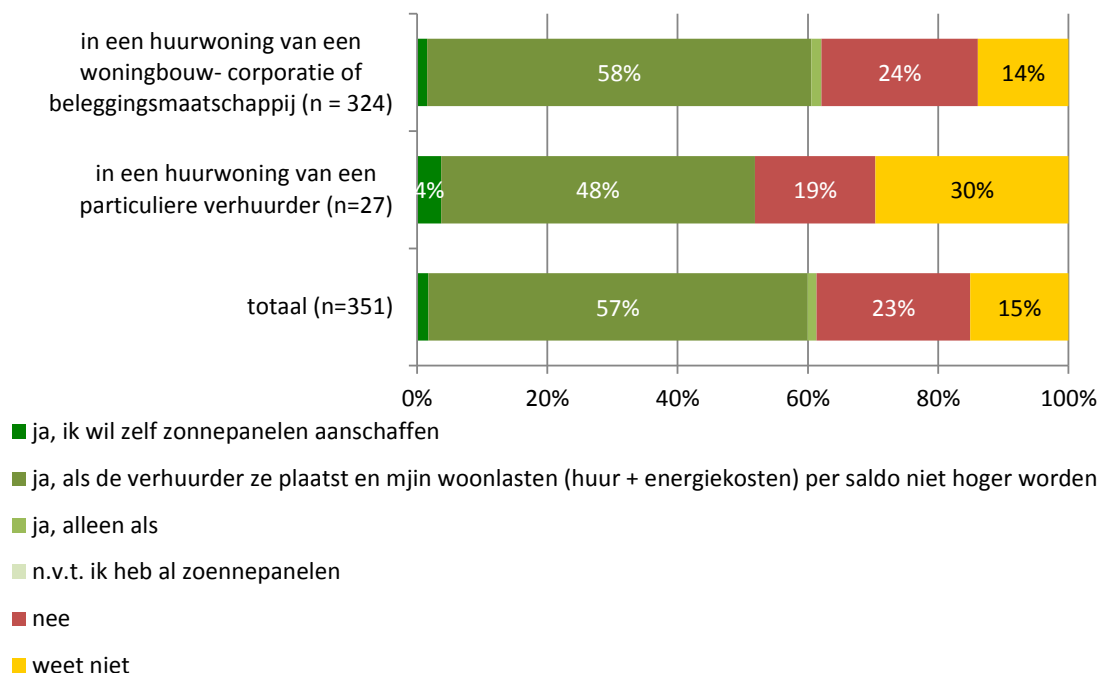
Van de respondenten die in een huurhuis wonen wil 60% zonnepanelen op hun huis: 57% wil alleen zonnepanelen als deze door de verhuurder worden geplaatst en de woonlasten (huur + energiekosten) niet hoger worden. In 2014 waren de percentages respectievelijk 55% en 51%. Er lijkt sprake van een stijging. De verschillen zijn echter niet significant.

Een kleine groep (2%) zou zelf zonnepanelen willen aanschaffen en 1% onder een bepaalde andere voorwaarde. Dit is ongeveer hetzelfde als in 2014.

Van de respondenten wil 23% geen zonnepanelen en heeft 18 % geen mening hierover. In 2014 was dat respectievelijk 27% en 15%. Er lijkt sprake van een daling. De verschillen met 2014 zijn echter niet significant

Een respondent die van een particuliere verhuurder huurt heeft vaker 'weet niet' ingevuld dan een respondent die van een corporatie of investeringsmaatschappij huurt. De overige verschillen zijn niet significant.

Figuur 2: Zou u bij uw huidige woning zonnepanelen willen hebben? Ingevuld door 351 respondenten waarvan 324 in een woning van een corporatie of beleggingsmaatschappij wonen, en 27 in een woning van een particuliere verhuurder¹. Voor de achterliggende cijfers en de open antwoorden, zie bijlage 4, vraag 90.

¹ Het aantal respondenten dat in een huurwoning van een particuliere verhuurder woont is eigenlijk te gering om te in percentages aan te geven. Voor de volledigheid is dit toch in deze grafiek opgenomen.

Energieneutraal

Het is mogelijk de huurwoning te renoveren naar gegarandeerd energieneutraal tegen de kosten van de huidige energierekening. Over een heel jaar gezien produceert een huurder dan evenveel energie als hij nodig heeft. De woonlasten (huur + energie) worden niet hoger. Aan de respondenten is gevraagd of ze onder deze voorwaarde zouden meedoen aan het energieneutraal maken van hun woning.

Van de respondenten geeft 59% aan mee te zullen doen. In 2014 was dat 53%.

Er lijkt sprake te zijn van een stijging. Het verschil is echter niet significant.

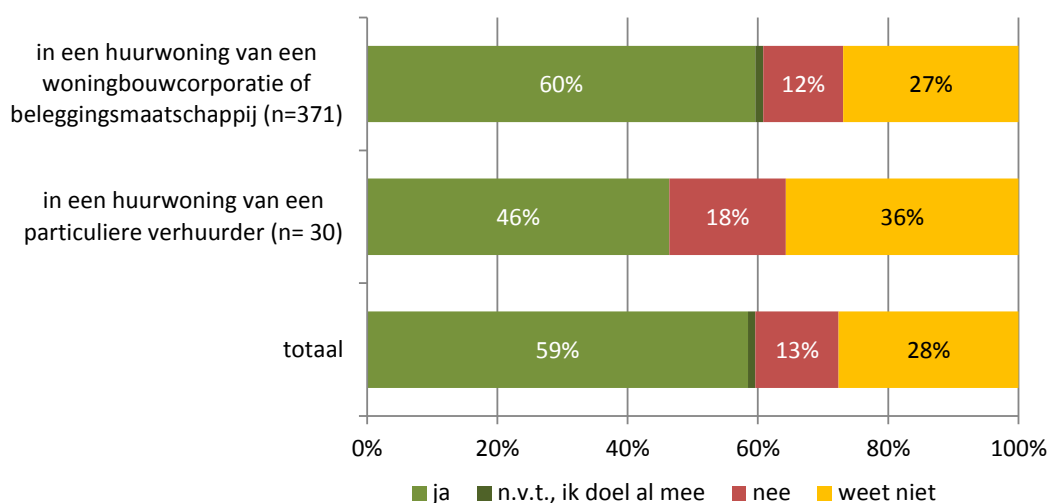
Het percentage dat zegt niet mee te doen is 13%. Dit is ongeveer hetzelfde als in 2014 (12%).

Het percentage dat niet weet of ze mee zullen gaan doen is met 28% significant lager dan in 2014 (35% in 2014).

Het lijkt erop dat huurders die van een particulier huren minder vaak zeggen te zullen gaan deelnemen, en vaker 'weet niet' hebben ingevuld. De verschillen zijn echter niet significant.

De belangrijkste redenen om niet mee te doen zijn 'ik betaal liever zelf energiekosten' door 14 van de 43 respondenten genoemd, en 'ik vind het niet nodig om mijn woning energieneutraal te maken', genoemd door 11 van de 43 respondenten. Zie bijlage 4, vraag 92. Dit zijn ongeveer dezelfde aantallen als vorig jaar.

Figuur 3: Zou u meedoen als uw verhuurder uw woning onder die voorwaarde energieneutraal wil maken? Ingevuld door 352 respondenten. Voor de achterliggende cijfers zie bijlage 4, vraag 91.

2.3 Bereidheid bij eigenaren om energiebesparende maatregelen te nemen

Financieringsregeling voor energieneutraal

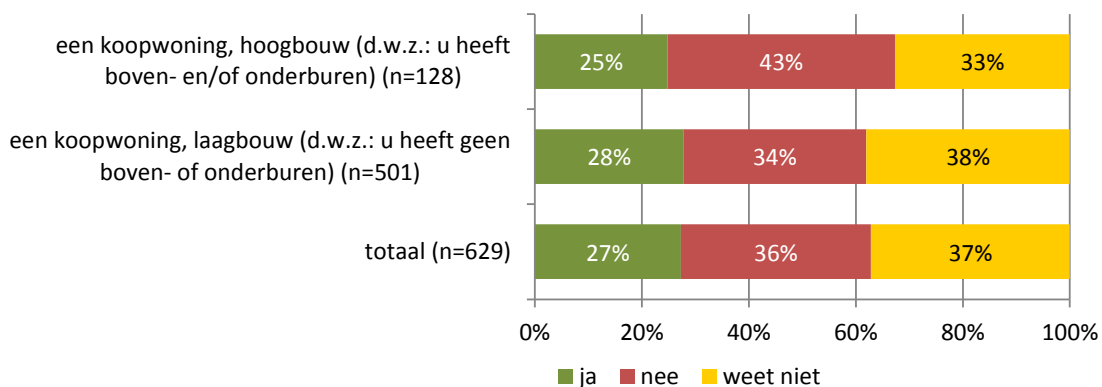
De gemeente wil financiële instellingen ertoe bewegen om financieringsregelingen aan te bieden waarmee eigenaren van koopwoningen maatregelen kunt treffen om hun huis energieneutraal te maken. Het is mogelijk een koopwoning binnen 10 dagen te renoveren naar energieneutraal tegen de kosten van de huidige energierekening als die hoger zijn dan €170,- per maand. Het huis krijgt dan nieuwe gevels, een nieuw dak, zonnepanelen en een nieuwe verwarmings- en ventilatie-installatie.

Van de respondenten die in een koopwoning wonen is ruim een kwart (27%) bereid van een dergelijke financieringsregeling gebruikt te maken. Het lijkt een stijging ten opzichte van 2014 (23 % in 2014) Het verschil is echter niet significant.

Ruim een derde (36%) zegt dat niet te zullen doen. Dit is een significante daling ten opzichte van 2014. Toen gaf bijna de helft aan dat niet te zullen doen. Ook binnen de categorieën hoogbouw en laagbouw zijn de verschillen met 2014 significant.

Ruim een derde (37%) geeft aan het niet te weten. Dit is significant meer dan in 2014 (27% in 2014).

Figuur 4: Zou u meedoen aan zo'n financieringsregeling om uw woning energieneutraal te maken? Door 675 respondenten beantwoord. Voor de achterliggende cijfers, zie bijlage 4, vraag 94.

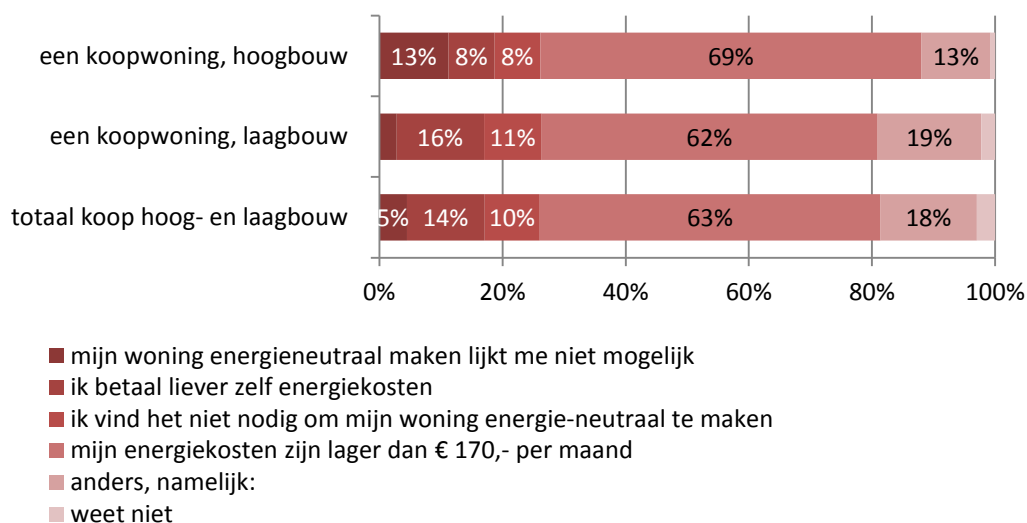

De belangrijkste reden om niet mee te doen aan een dergelijke regeling is omdat de energiekosten lager dan €170,- per maand zijn: genoemd door 63% van de respondenten die (mede-) eigenaar van een koopwoning zijn. Dit is significant hoger dan in 2014 (58% in 2014). Op de tweede plaats komt 'Ik betaal liever zelfs energiekosten', door 14% van de respondenten genoemd. Dit verschilt niet significant van vorig jaar.

Significant minder respondenten hebben 'Ik vind het niet nodig om mijn woning energieneutraal te maken' geantwoord: 10% ten opzichte van 17% in 2014.

Voor de bij 'anders, namelijk genoemde redenen zie bijlage 4, vraag 95. De meest genoemde reden is dat al maatregelen zijn genomen.

*Figuur 5: Waarom zou u dan niet aan zo'n financieringsregeling deelnemen?
Ingevuld door 236 respondenten. Voor de achterliggende cijfers zie bijlage 4, vraag 95.*

Aanwezige energiebesparende maatregelen

Van de respondenten die in een koopwoning wonen en (mede-) eigenaar zijn, heeft 93% één of meer maatregelen aan de woning toegepast om het energieverbruik te beperken. Dit is ongeveer hetzelfde als in 2014 (95%).

De meest toegepaste maatregel is dakisolatie: in de woning 70% van de respondenten die (mede-) eigenaar van een koopwoning zijn. Op de tweede plaats komt muurisolatie (68%). Op de derde plaats komt HR++glas (63%), op de vierde en vijfde plaats vloerisolatie en een superzuinige CV ketel (beide 59%)

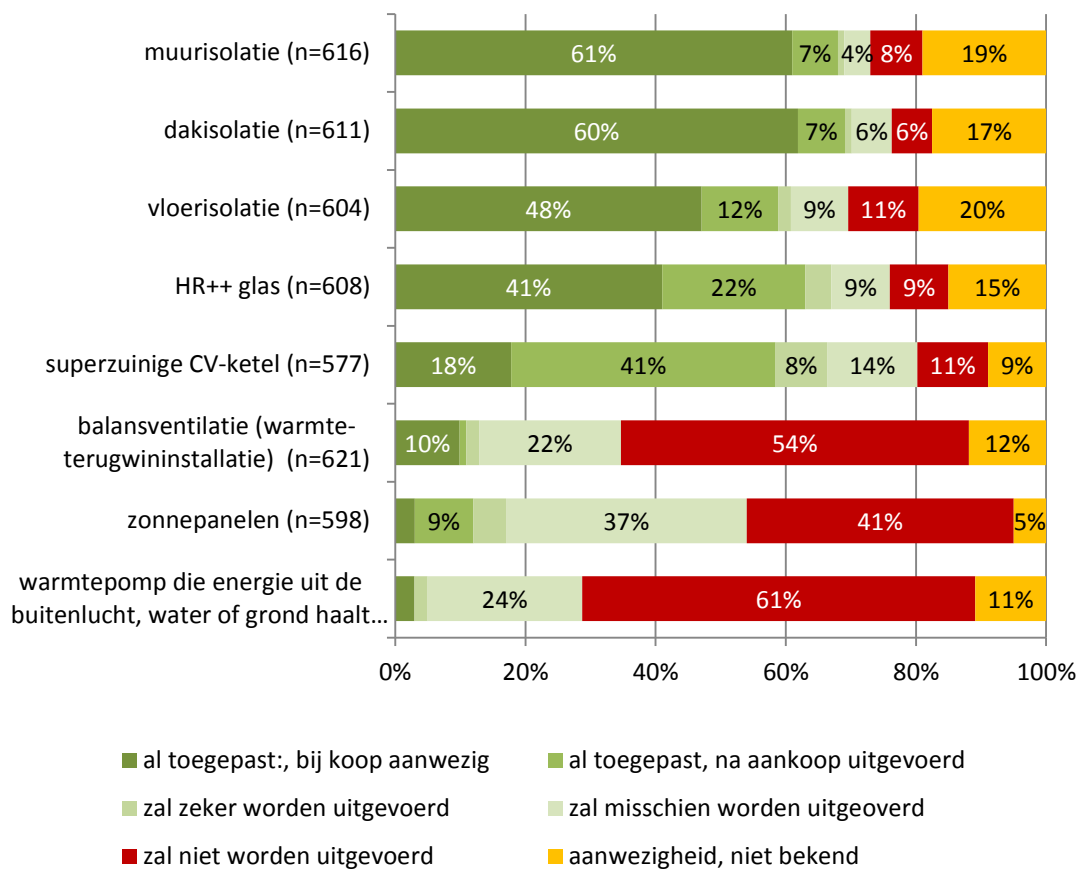
Beduidend lager scoren de zonnepanelen (12%), de balansventilatie (10%) en de warmtepomp (3%). Deze percentages zijn ongeveer hetzelfde als in 2014.

Van de respondenten die (mede-) eigenaar van een koopwoning zijn zegt 8% zeker een superzuinige cv-ketel te zullen gaan nemen. Bij de overige maatregelen zegt tussen de 1% en 5% die maatregel te gaan nemen.

Van de respondenten die (mede-)eigenaar van een woning zijn zegt 37% misschien de woning van zonnepanelen te voorzien. Op de tweede plaats komt de warmtepomp (24%) en op de derde plaats de balansventilatie (22%). Van de overige maatregelen zegt 4% tot 14% ze misschien te zullen gaan toepassen.

Over de warmtepomp, de balansventilatie en zonnepanelen zegt respectievelijk 61%, 54% en 41% van de respondenten die (mede-)eigenaar van een koopwoning zijn, deze maatregelen niet te zullen gaan toepassen. Bij de overige maatregelen geeft 8% tot 11% aan deze maatregelen niet te zullen gaan toepassen, zie figuur 6.

Figuur 6: Kunt u van elke van de onderstaande investeringen aangegeven of deze voor uw woning al is toegepast en of er wellicht plannen zijn om deze investering toe te passen? Beantwoord door 620 tot 665 van de 689 respondenten die hebben aangegeven in een koopwoning te wonen en (mede-) eigenaar te zijn.

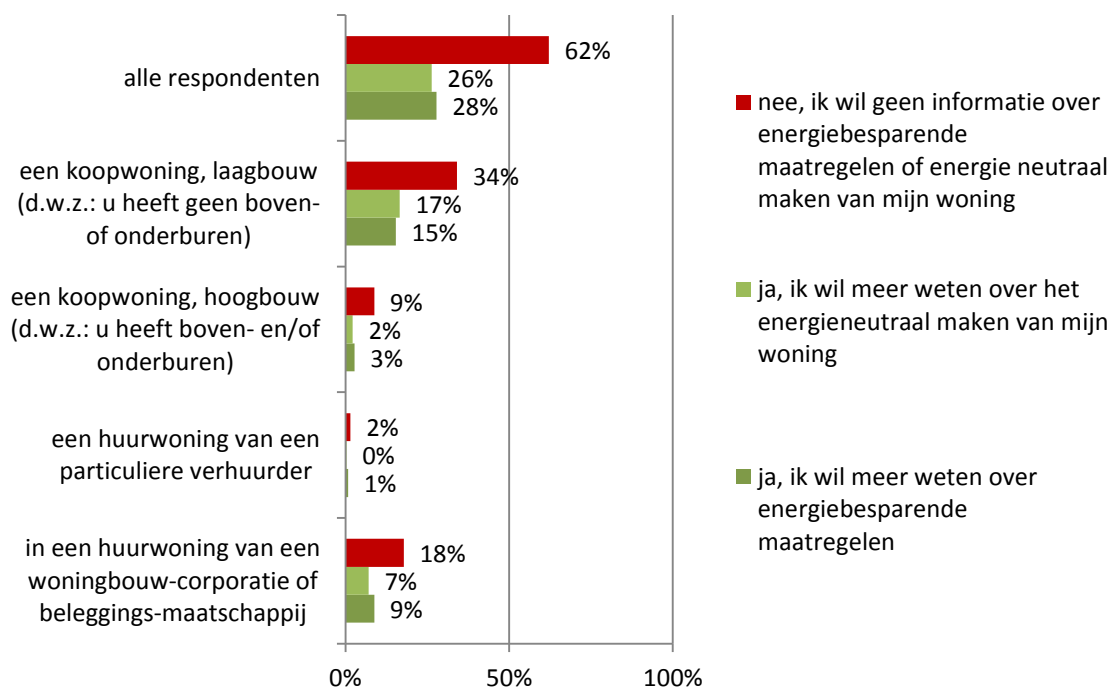
2.4 Informatiebehoefte bij huurders en bewoners van koopwoningen

Van alle respondenten wil 62% geen informatie over energiebesparende maatregelen of het energieneutraal maken van de woning. Ongeveer een derde (100% - 62% = 38%) wil dus wel meer weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen bij hun woning: 28% van de respondenten wil meer weten over energiebesparende maatregelen en 26% wil meer weten over het energieneutraal maken van de woning. Bij de vraag waren meer antwoorden per respondent mogelijk (bijlage 4 vraag 98).

In vergelijking met 2014 zijn alle percentages ongeveer gelijk, met uitzondering van het percentage respondenten dat meer wil weten over het energieneutraal maken van de woning; dit is significant hoger: van 19% in 2014 naar 26% van in 2015.

De meeste respondenten die meer willen weten over energiebesparende maatregelen en/of het energieneutraal maken van de woning, wonen in een laagbouw koopwoning: respectievelijk 15% en 17%. Het percentage Op de tweede plaats komt de groep respondenten die in een huurwoning van een woningbouwcorporatie of beleggingsmaatschappij woont: respectievelijk 9% en 7%. Zie figuur 7.

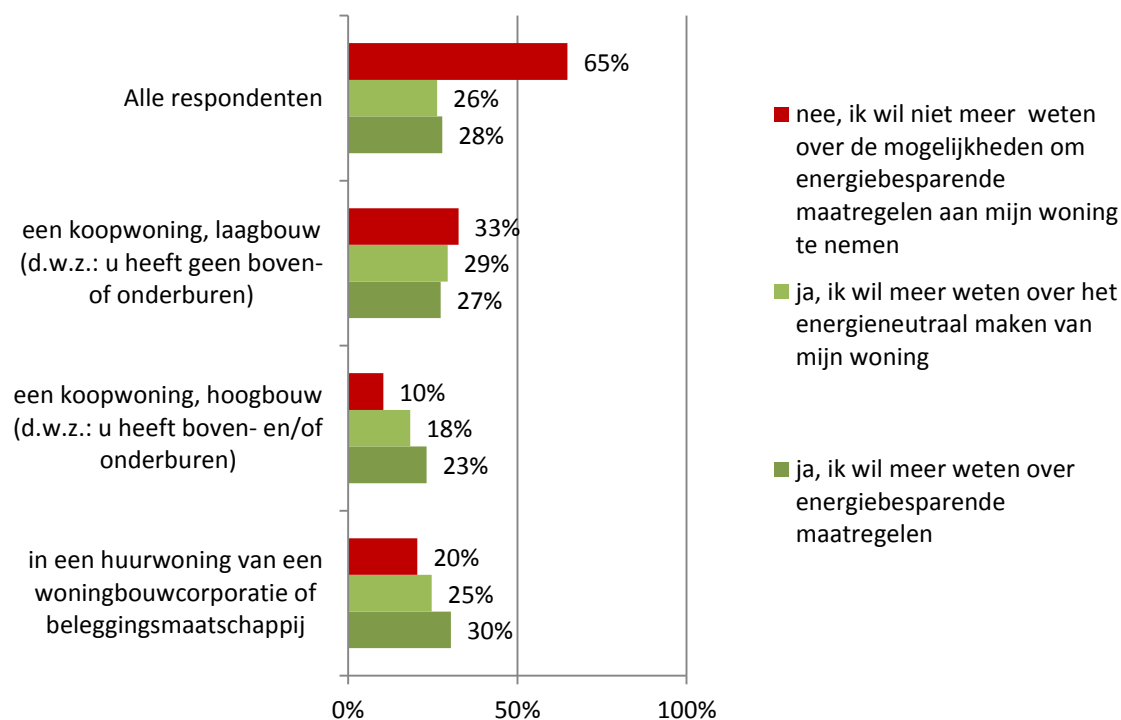
Figuur 7: 'Wilt u meer weten over de mogelijkheden om energiebesparende maatregelen aan uw woning te nemen?' afgezet tegen de woning waarin men woont. Door 1024 ingevuld. Meer antwoorden per respondent mogelijk. De percentages, zijn percentages van het totaal aantal respondenten.

Dit verschil wordt veroorzaakt doordat 32% van de respondenten in een huurwoning woont en 68% in een koopwoning. Daarom zijn figuur 8 de percentages binnen de verschillende categorieën woningen aangegeven. Dan blijken de verschillen tussen de verschillende categorieën niet zo groot te zijn.

Figuur 8: 'Wilt u meer weten over de mogelijkheden om energiebesparende maatregelen aan uw woning te nemen?' afgezet tegen de woning waarin men woont. Door 1024 ingevuld. De percentages, zijn percentages binnen de soort woning.

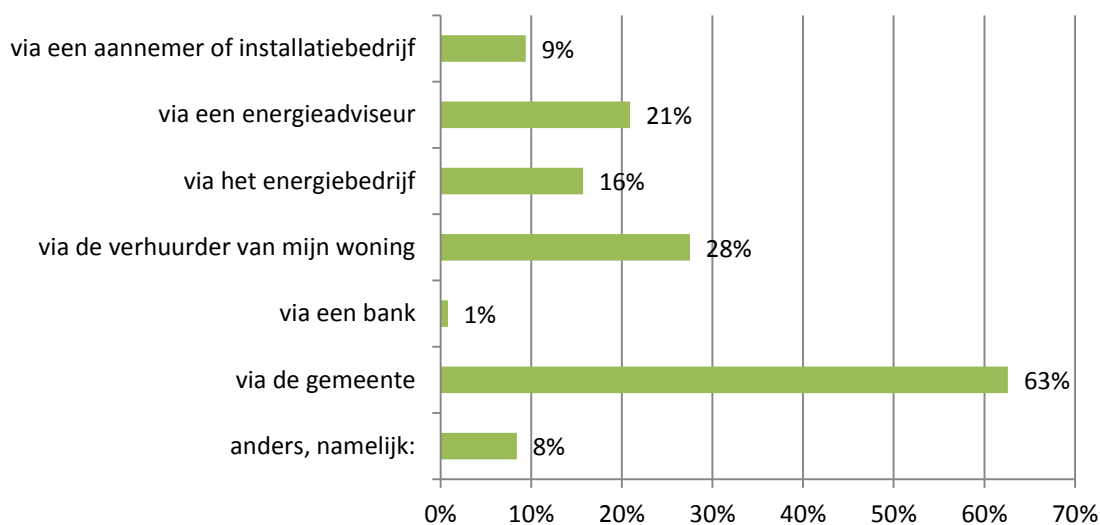
Doordat meer antwoorden per respondent mogelijk zijn kunnen de percentages binnen een soort woning optellen tot meer dan 100%. De huurwoning van een particuliere verhuurder is vanwege het gering aantal respondenten (24) niet opgenomen.

Van de respondenten die informatie willen ontvangen, ontvangt bijna twee derde (63%) de informatie bij voorkeur van de gemeente. Op de tweede plaats komt de verhuurder (28%) en op de derde plaats de energieadviseur (21%) en op de vierde plaats het energiebedrijf (16%). Het laagst scoren de aannemer/het installatiebedrijf(9%) en de bank (1%). Deze percentages laten een groot verschil zien ten opzichte van 2014 omdat in 2015 'de gemeente' als antwoordcategorie is toegevoegd. Dit is nu verreweg de meest geantwoorde antwoordcategorie.

Voor een overzicht van de bij 'anders, namelijk:' ingevulde antwoorden zie bijlage 4, vraag 99. De Vereniging Van Eigenaren wordt aantal keer genoemd. Een groot aantal open antwoorden betreft de wijze waarop men benaderd wil worden (post, e-mail, schriftelijk) en niet via wie men informatie wil ontvangen.

Figuur 9: Op welke wijze wilt u informatie ontvangen over energiebesparende maatregelen en/of het energie neutraal maken van uw woning. Meer antwoorden per respondent mogelijk. Ingevuld door 555 respondenten.

Er treden grote verschillen op tussen de eigenaren en de huurders. Eigenaren geven de voorkeur aan de gemeente (bij hoogbouw 75% en bij laagbouw 80%). Huurders die van een woningbouwcorporatie of beleggingsmaatschappij huren geven de voorkeur aan de verhuurder (86%). Het aantal respondenten dat van een particuliere huurder huurt (9) is te gering om in procenten weer te geven. Zie bijlage 4, vraag 99.

2.5 Interesse in deelname aan een energiecoöperatie

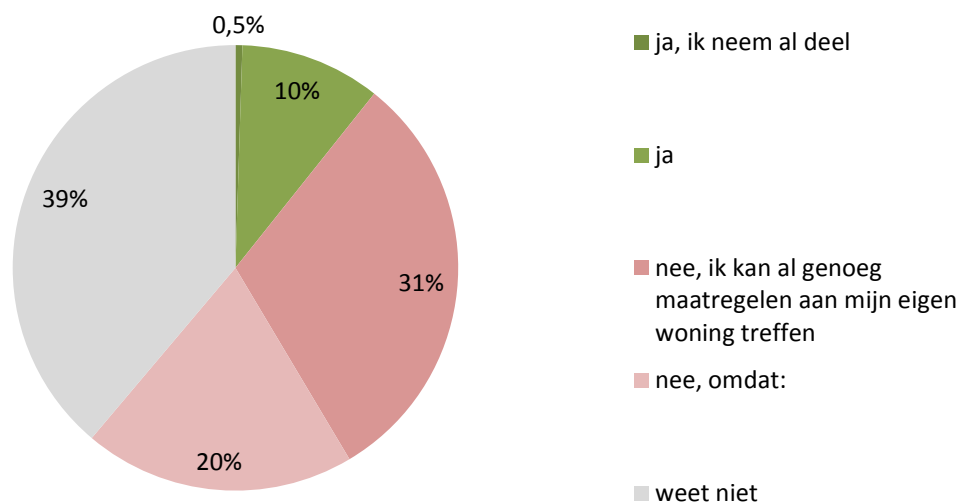
Bij een energiecoöperatie wordt een vereniging opgericht die eigenaar wordt van zonnepanelen. De leden van de coöperatie storten geld waarmee de coöperatie de zonnepanelen kan aanschaffen en de administratie kan verzorgen. De leden krijgen hiervoor een certificaat en ontvangen voor elk opgewerkt kilowattuur een vergoeding. De zonnepanelen liggen dus niet op het eigen dak.

Van de respondenten is 10% geïnteresseerd in deelname aan een energiecoöperatie, 0,5% neemt al deel en 39% weet niet of men geïnteresseerd is.

De helft van de respondenten is niet geïnteresseerd in deelname aan een energiecoöperatie: 31% kan aan de eigen woning voldoende maatregelen treffen en 20% heeft 'nee, omdat:' aangekruist. Deze percentages verschillen niet significant van 2014.

Voor een overzicht bij de 'nee, omdat:' aangegeven redenen, zie bijlage 4, vraag 100. Bij 'nee. Omdat:' geven veel respondenten een reden waarom het niet kan op hun eigen dak. Voor deze respondenten is het niet duidelijk dat dit een vorm van deelnemen aan duurzame energie los van de woning waarin men woont (was duidelijk in de vraag aangegeven). Verder worden geen interesse, geen geld en twijfels over het rendement meerdere keren genoemd.

Figuur 10: Bent u geïnteresseerd in het deelname aan zo'n coöperatieve vereniging?
Door 1097 respondenten ingevuld.

Bijlage 1: Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

De in dit verslag opgenomen uitkomsten hebben betrekking op de 1126 respondenten uit de omnibusenquête die vragen hebben ingevuld over energie besparende maatregelen. Over de 'werkelijkheid', dat wil zeggen de situatie in de totale populatie van Zoetermeerse 18 plussers kunnen alleen uitspraken worden gedaan in de vorm van punt- of intervallschattingen.

Wanneer in de respons bijvoorbeeld 40% een bepaald gedrag vertoont, wordt aangenomen dat dit in de populatie ook 40% zal zijn. Een dergelijke puntschatting van een percentage zal bijna altijd in meer of mindere mate van de werkelijkheid afwijken.

De kans op een verkeerde schatting kan aanzienlijk worden teruggebracht door de werkelijkheid te schatten in de vorm van intervallen (intervallschattingen).

Het is daarbij mogelijk, met behulp van statistische formules, de grootte van een interval zodanig rond de enquête-uitkomst te kiezen dat met een bepaalde mate van zekerheid (veelal 'betrouwbaarheid' genoemd) kan worden aangenomen dat het werkelijke percentage zich binnen dat interval bevindt.

Enkele voorbeelden ter verduidelijking:

- stel dat van alle 1.126 respondenten 30% opvatting A heeft. In werkelijkheid (dus in de totale populatie van Zoetermeeders van 18 jaar en ouder) zal dit percentage dan met 95% zekerheid liggen tussen 27,3% en de 32,7%.
- Stel dat van alle respondenten er 50 gedrag x vertonen. Als van deze 50 personen 60% vrouw is dan kan met 95% zekerheid gesteld worden dat van alle Zoetermeerse 18 plussers die gedrag x vertonen tussen de 46,4 en 73,6% vrouw is.

Tabel 1. Procentpunten waarmee de werkelijke percentages (dus die in de populatie) maximaal kunnen afwijken van die in de respons. (Bij een betrouwbaarheidsniveau van 95%).

Aantal respondenten	10% of 90%	20% of 80%	30% of 70%	40% of 60%	50%
50	8,3	11,1	12,7	13,6	13,9
100	5,9	7,8	9,0	9,6	9,8
200	4,2	5,5	6,4	6,8	6,9
300	3,4	4,5	5,2	5,5	5,7
400	2,9	3,9	4,5	4,8	4,9
500	2,6	3,5	4,0	4,3	4,4
600	2,4	3,2	3,7	3,9	4,0
700	2,2	3,0	3,4	3,6	3,7
800	2,1	2,8	3,2	3,4	3,5
900	2,0	2,6	3,0	3,2	3,3
1.000	1,9	2,5	2,8	3,0	3,1
1.100	1,8	2,4	2,7	2,9	3,0
1.126	1,8	2,3	2,7	2,9	2,9

Bijlage 2: Populatie, steekproef en respons

In de volgende tabel zijn de Zoetermeerse bevolking, de steekproef en de respons naast elkaar gezet naar de kenmerken leeftijd en geslacht.

Geconcludeerd kan worden dat de drie vergelijkingen enigszins van elkaar afwijken. De verschillen zijn echter niet zo groot dat ze aanleiding geven de uitkomsten door herweging aan te passen.

In totaal hebben 27 respondenten geen leeftijd of geslacht ingevuld en kunnen dus niet worden meegenomen in de responsberekening.

Geslacht en leeftijd	Bevolking	Steekproef	Respons
Man 18 tot 30 jaar	9,5%	10,0%	3,4%
Vrouw 18 tot 30 jaar	9,2%	8,7%	4,5%
Man 30 tot 40 jaar	7,5%	7,7%	5,1%
Vrouw 30 tot 40 jaar	7,8%	7,2%	5,2%
Man 40 tot 50 jaar	8,2%	7,3%	4,8%
Vrouw 40 tot 50 jaar	9,2%	9,2%	7,8%
Man 50 tot 65 jaar	13,8%	14,3%	17,4%
Vrouw 50 tot 65 jaar	14,6%	15,1%	21,2%
Man 65 jaar en ouder	9,3%	9,8%	16,5%
Vrouw 65 jaar en ouder	11,0%	10,8%	14,0%
Totaal	100%	100%	100%
Aantal	98.040*	4.000	1.076**

* Aantal inwoners van 18 jaar en ouder op 1 juli 2015

** In totaal hebben 50 van de 1126 respondenten hun leeftijd en/of geslacht niet ingevuld

Bijlage 3: Selectie van de vragen uit de omnibusenquête 2015 m.b.t. Energiebesparende maatregelen

ENERGIEBESPARENDE MAATREGELLEN

89. Het gemeentelijk programma Duurzaam Zoetermeer richt zich onder andere op energiebesparing bij bestaande woningen. Energie besparen kan door het treffen van verschillende maatregelen, zoals isolatie, dubbel glas of zonnepanelen.

In wat voor woning woont u?

1. in een huurwoning van een woningbouwcorporatie of beleggingsmaatschappij
2. in een huurwoning van een particuliere verhuurder
3. een koopwoning, hoogbouw (d.w.z.: u heeft boven- en/of onderburen) → ga naar vraag 93
4. een koopwoning, laagbouw (d.w.z.: u heeft geen boven- of onderburen) → ga naar vraag 93

90. **Zou u bij uw huidige woning zonnepanelen willen hebben?**

1. ja, ik wil zelf zonnepanelen aanschaffen
2. ja, als de verhuurder ze plaatst en mijn woonlasten (huur + energie) per saldo niet hoger worden
3. ja, alleen als:
4. nee
5. n.v.t.: ik heb al zonnepanelen
6. weet niet

91. Het is mogelijk een huurwoning te renoveren naar gegarandeerd energieneutraal tegen de kosten van de huidige energierekening. Over een heel jaar gezien produceert u evenveel energie als u nodig heeft. Uw woonlasten (huur + energie) worden niet hoger.

Zou u mee doen als uw verhuurder uw woning onder deze voorwaarde energieneutraal wil maken?

1. ja → ga naar vraag 98
2. nee
3. n.v.t.: ik doe al mee → ga naar vraag 98
4. weet niet → ga naar vraag 98

92. **Waarom zou u niet meedoen?**

LET OP: meer antwoorden mogelijk.

- mijn woning energieneutraal maken lijkt me niet mogelijk
- ik betaal liever zelf energiekosten. Op energie kan ik als het moet nog verder bezuinigen
- ik vind het niet nodig om mijn woning energieneutraal te maken
- anders, namelijk:

- weet niet

LET OP: ga nu door naar vraag 98

93. Welke situatie is op uzelf van toepassing?

1. ik ben niet de eigenaar van de woning → ga naar vraag 100
2. ik ben (mede-)eigenaar van de woning

94. De gemeente wil financiële instellingen bewegen om financieringsregelingen aan te bieden waarmee u maatregelen kunt treffen om uw huis energieneutraal te maken. Het is mogelijk een koopwoning binnen 10 dagen te renoveren naar energieneutraal tegen de kosten van de huidige energierekening als die hoger zijn dan € 170,- per maand. Uw huis krijgt dan nieuwe gevels, een nieuw dak, zonnepanelen en een nieuwe verwarmings- en ventilatie-installatie.

Zou u aan zo'n financieringsregeling meedoen om uw woning energieneutraal te maken?

1. ja → ga naar vraag 96
2. nee
3. weet niet → ga naar vraag 96

95. Waarom zou u niet meedoen?

LET OP: meer antwoorden mogelijk.

- mijn woning energieneutraal maken lijkt me niet mogelijk
- ik betaal liever zelf energiekosten. Op energie kan ik als het moet nog verder bezuinigen
- ik vind het niet nodig om mijn woning energieneutraal te maken
- mijn energiekosten zijn lager dan € 170,- per maand
- anders, namelijk:
- weet niet

96. Wanneer is deze woning als nieuwbouwwoning opgeleverd?

1. vóór 1980
2. in 1980 of later
3. weet niet

97. Hieronder staan acht investeringen die u kunt doen om energie te besparen.

Kunt u voor elk van deze investeringen aangeven of deze voor uw woning al is toegepast, en of er wellicht plannen zijn voor zo'n investering?

LET OP: op elke regel één vakje aankruisen.

	1 al toegepast (bij koop aanwezig)	2 al toegepast (na koop uitgevoerd)	3 aanwezig- heid niet bekend	4 zal <u>zeker</u> worden uitgevoerd	5 zal <u>misschien</u> worden uitgevoerd	6 zal <u>niet</u> worden uitgevoerd
- muurisolatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- dakisolatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- vloerisolatie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- HR++ glas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- zonnepanelen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- superzuinige CV- ketel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- balansventilatie (warmte- terugwinning)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
- warmtepomp die energie uit de buitenlucht, water of grond haalt	☐	☐	☐	☐	☐	☐

*) haalt warmte uit de uitgaande lucht en verwarmt daarmee inkomende lucht.

98. Wilt u meer weten over de mogelijkheden om energiebesparende maatregelen aan uw woning te nemen?

LET OP: meer antwoorden mogelijk.

- ja, ik wil meer weten over energiebesparende maatregelen
- ja, ik wil meer weten over het energieneutraal maken van mijn woning
- nee → ga naar vraag 100

99. Op welke wijze wil u hierover informatie ontvangen?

LET OP: meer antwoorden mogelijk.

- via een aannemer of installatiebedrijf
- via een energieadviseur
- via het energiebedrijf
- via de verhuurder van mijn woning
- via een bank
- via de gemeente
- anders, namelijk:

100. Bij een energiecoöperatie wordt een vereniging opgericht die eigenaar wordt van zonnepanelen. De leden van de coöperatie storten geld waarmee de coöperatie de zonnepanelen kan aanschaffen en de administratie kan verzorgen. De leden krijgen hiervoor een certificaat en ontvangen voor elke opgewekte kilowattuur een vergoeding. De zonnepanelen liggen dus niet op uw eigen dak.

Bent u geïnteresseerd om aan zo'n coöperatieve vereniging deel te nemen?

1. ja, ik neem al deel

2. ja

3. nee, ik kan al genoeg maatregelen aan mijn eigen woning treffen

4. nee, omdat:

5. weet niet

Bijlage 4: Resultaten in tabelvorm

Vraag 89: In wat voor woning woont u?

Beantwoord door 1126 repondenten.

	aantal	%
in een huurwoning van een woningbouwcorporatie of beleggingsmaatschappij	334	29,7
in een huurwoning van een particuliere verhuurder	28	2,5
in een koopwoning, hoogbouw (d.w.z.: u heeft boven- en/of onderburen)	132	11,7
in een koopwoning, laagbouw (d.w.z.: u heeft geen boven- of onderburen)	632	56,1
totaal	1126	100,0

Vraag 90: Zou u bij u huidige woning zonnepanelen willen hebben?

Alleen gevraagd aan respondenten die in een huurwoning wonen.

Ingevuld door 351 van de 662 respondenten die in een huurwoning wonen.

		in een huurwoning van een woningbouwcorporatie of beleggingsmaatschappij	in een huurwoning van een particuliere verhuurder	totaal
ja, ik wil zelf zonnepanelen aanschaffen	aantal	5	1	6
	%	1,5%	3,7%	1,7%
ja, als de verhuurder ze plaatst en mijn woonlasten (huur + energiekosten) per saldo niet hoger worden	aantal	187	13	200
	%	57,7%	48,1%	57,0%
ja, alleen als:	aantal	5	0	5
	%	1,5%	0%	1,4%
n.v.t.: ik heb al zonnepanelen	aantal	0	0	0
	%	0%	0%	0%
nee	aantal	76	5	81
	%	23,5%	18,5%	23,1%
weet niet	aantal	44	8	52
	%	13,6%	29,6%	14,8%
totaal	aantal	324	27	351
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Vraag 90: Zou u bij uw huidige woning zonnepanelen willen hebben? ja, alleen als:

Ingevuld door alle 11 respondenten uit bovenstaande tabel die 'nee' hebben ingevuld.

	aantal
De verhuurder het gehele huis voorziet van dubbel glas.	1
De verhuurder toestemming zou geven.	1
Dit kan i.v.m. stadsverwarming.	1
De maandelijkse kosten niet hoger worden als teruggaven.	1
Misschien.	1
Nee.	1
Niet op mijn kosten	1
Niet van toepassing	2

Omdat mijn woning op het noordoosten ligt en mijn energiekosten hiermee een stuk hoger liggen dan een woning op het zuiden zou ik graag een 0-op de metervoorzieningen willen hebben. Dan kan er eindelijk eens iets aan deze scheve verhouding worden gedaan.

1

Woont in hoogbouw.

1

Vraag 91: Het is mogelijk de huurwoning te renoveren naar gegarandeerd energieneutraal tegen de kosten van de huidige energierekening. Over een heel jaar gezien produceert u dan evenveel energie als u nodig heeft. Uw woonlasten (huur+energie) worden niet hoger. Zou u meedoen als uw verhuurder uw woning onder die voorwaarde energieneutraal wil maken?

Ingevuld door 352 van de 362 respondenten die in een huurwoning wonen.

		ja	nee	n.v.t. ik doel al mee	weet niet	totaal
- in een huurwoning van een woningbouwcorporatie of beleggingsmaatschappij	aantal	193	40	4	87	324
	%	59,6%	12,3%	1,2%	26,9%	100,0%
- in een huurwoning van een particuliere verhuurder	aantal	13	5	0	10	28
	%	46,4%	17,9%	0,0%	35,7%	100,0%
totaal	aantal	206	45		97	352
	%	58,5%	12,8%	1,1%	27,6%	100,0%

Vraag 92: Waarom zou u niet meedoen?

Ingevuld door 43 van de 45 respondenten die bij vraag 91 'nee' hebben ingevuld.

	in een huurwoning van een woningbouwcorporatie of beleggingsmaatschappij	in een huurwoning van een particuliere verhuurder	totaal
-mijn woning energieneutraal maken lijkt me niet mogelijk	8	0	8
-ik betaal liever zelf energiekosten. Op energie kan ik als het moet nog verder bezuinigen	13	1	14
- ik vind het niet nodig om mijn woning energieneutraal te maken	7	4	11
- anders, namelijk:	6	0	6
- weet niet	8	0	8
totaal	38	5	43

Vraag 92: Waarom zou u niet meedoen? Anders, namelijk:

Ingevuld door alle 6 de respondenten die bij bovenstaande tabel 'anders, namelijk:' hebben ingevuld.

	aantal
Bij Vestia kost het steeds meer dus daar verwacht ik NIETS van.	1
Ik bezuinig liever zelf, dan houd ik het geld in mijn eigen zak. Andere opties zijn theoretisch zogenaamd voordeliger, maar dan wordt b.v. verwezen naar een hogere huurtoeslag. Dan wordt je nog afhankelijker van toeslagen gemaakt.	1
Ik denk dat mijn woning eerst door renovatie al veel meer energie neutraal gemaakt kan worden. Denk aan vernieuwing dubbel glas, nakijken hang-sluitwerk, onderhoud ketel etc.	1
Ik wil naar een kleinere / goedkopere woning	1
Ik word uit mijn huis gedreven door de regering, dus... vul het zelf maar in!	1
Kosten besparen voor een ander zonder er zelf beter van te worden is overbodig. Als ik er zelf ook beter van wordt dan is het absoluut een ja.	1

Vraag 93: Welke situatie is op uzelf van toepassing?

	aantal	%
ik ben niet de eigenaar van de woning	49	6,6
ik ben (mede-) eigenaar van de woning	689	93,4
totaal	738	100,0
niet ingevuld	26	
totaal	724	

Vraag 94: De gemeente wil financiële instellingen ertoe bewegen om financieringsregelingen aan te bieden waarmee u maatregelen kunt treffen om uw huis energieneutraal te maken. Het is mogelijk een koopwoning binnen 10 dagen te renoveren naar energieneutraal te renoveren naar energieneutraal tegen de kosten van de huidige energierekening als die hoger zijn dan €170,- per maand. Uw huis krijgt dan nieuwe gevels, een nieuw dak, zonnepanelen en ene nieuwe verwarmings- en ventilatie-installatie.

Zou u aan zo'n financieringsregeling meedoen om uw woning energieneutraal te maken?

Ingevuld door 675 van de 689 respondenten die bij vraag 101 hebben aangegeven '(mede-)eigenaar' te zijn.

		ja	nee	weet niet	totaal
een koopwoning, hoogbouw	aantal	28	48	37	113
	%	24,8%	42,5%	32,7%	100,0%
een koopwoning, laagbouw	aantal	156	192	214	562
	%	27,8%	34,2%	38,1%	100,0%
totaal	aantal	184	240	251	675
	%	27,3%	35,6%	37,2%	100,0%

Vraag 95: Waarom zou u niet meedoen?

Ingevuld door 236 van de 240 respondenten die bij vraag 102 'nee' hebben ingevuld.

Meer antwoorden per respondent mogelijk.

		een koopwoning, hoogbouw	een koopwoning, laagbouw	totaal koop hoog- en laagbouw
- mijn woning energieneutraal maken lijkt me niet mogelijk	aantal	6	6	12
	%	12,5%	3,2%	5,1%
- ik betaal liever zelf energiekosten. Op energie kan ik als het moet nog verder bezuinigen	aantal	4	30	34
	%	8,3%	16,0%	14,4%
- ik vind het niet nodig om mijn woning energie-neutraal te maken	aantal	4	20	24
	%	8,3%	10,6%	10,2%
- mijn energiekosten zijn lager dan € 170,- per maand	aantal	33	116	149
	%	68,8%	61,7%	63,1%
- anders, namelijk:	aantal	6	36	42
	%	12,5%	19,1%	17,8%
- weet niet	aantal	2	6	8
	%	0,8%	2,5%	3,4%
totaal	aantal	55	214	269
		111,2%	113,1%	114,0%

Vraag 95: Waarom zou u niet meedoen?/ koopwoningen hoogbouw/ Anders, namelijk:
Ingevuld door alle 6 de respondenten die in de vorige tabel 'anders, namelijk:' hebben ingevuld.

	aantal
Geen blijvend huis, willen verhuizen dus niet te veel kosten aan maken.	1
Ik woon in een appartementen gebouw.	1
Is individueel niet mogelijk in onze flat.	1
Mijn woning heeft energie label A. Zuiniger kan niet.	1
Woon in een vrij nieuw appartement (2007) 8 jaar oud.	1
Wordt bepaald door de VVE	1

Vraag 95: Waarom zou u niet meedoen?/ koopwoningen laagbouw/ Anders, namelijk:
Ingevuld door alle 36 respondenten die in bovenstaande tabel 'anders, namelijk' hebben ingevuld.

	aantal
Aangezien het een lening betreft wil en kan ik hier niet aan meedoen gezien mijn leeftijd.	1
App complex met VVE.	1
Ben 57 jaar, verdien het niet terug.	1
De kosten zijn te hoog indien ik niet van plan ben om hier lang te wonen.	1
De woning is al aangepast.	1
De woning is reeds energiezuinig. Zouden er nu zonnecellen in de vorm en kleur van mijn dakpannen gesubsidieerd worden, dan doe ik mee. Zonnepanelen op daken acht ik horizonvervuiling.	1
Elke andere aanvulling, zoals zonnepanelen, verdien ik in de periode dat ik verwacht er nog te wonen niet terug, ook niet met de verwachte verkoopprijs.	1
Heb al nieuwe ramen aangeschaft in 2013 (kunststof).	2
Heb al maatregelen genomen.	1
Het is allemaal een wassen neus verzonnen door mensen die er geen verstand van hebben. Energie neutraal bestaat niet. De staat wil niet dat je zelfvoorzienend bent omdat ze dan belasting mis lopen. Als je bijvoorbeeld energie terug levert, dan krijg je niet wat je ervoor betaalt. En als je teveel terug levert dan krijg je zelfs een boete. Kansloos dus.	1
Ik bepaal dat niet zelf, maar onze VVE.	1
Ik heb de keuze liever zelf in de hand.	1
Ik wil geen extra maandlasten.	1
In mijn woning is alleen het ventilatiesysteem te verbeteren, er is helaas een WTW.	1
In mijn woning zijn de nodige energiebesparende voorzieningen al aangebracht.	1
In onze woning zijn al diverse toepassingen aanwezig waaronder zonnepanelen.	1
Label B-woning. Wel geïnteresseerd in zonnepanelen.	1
Maak het ook mogelijk voor mijn woning!	1
Mijn woning is goed geïsoleerd, net een nieuwe ketel. Zonnepanelen zijn nu nog te duur voor wat ze opbrengen. Volledige zelf voorziening zou interessanter kunnen zijn.	1
Mijn woning is vrij nieuw dus is het al goed.	1
Muren en dak zijn geïsoleerd ramen, dubbel en driedubbel glas ook rolluiken.	1
Op mijn energiekosten valt weinig meer te bezuinigen	1

Pas als je alles zelf kan opwekken wordt het interessant.	1
Te hoog inkomen.	1
Te veel gedoe.	1
Teveel gedoe en viezigheid in huis.	1
Totale onzin. Wij hebben de kachel uit van Maart tot September en ramen open om het behaaglijk te hebben. Iets te koud, dan trui aan. Meeste kosten zijn hoe dan ook vast (belasting) en niet variabel. Ben het totaal oneeens met welke vorm van subsidie dan ook.	1
Veel dingen zijn al gedaan.	1
We zijn beschermd stadsgezicht, wij zouden wel willen maar de gemeente denk ik niet.	1
Weet niet hoe lang we nog in dit huis blijven en wat het nut is bij nieuwbouwwoning.	1
Nadelen nog niet voldoende bekend. Huidige ventilatiesysteem ook niet prettig.	1
Wij gaan binnen een paar jaar verhuizen. Investering verdien je niet terug bij verkoop op zo'n korte termijn.	1
Wil dolgraag emigreren i.v.m. islamisering en overbevolking.	1
Woning is al goed geïsoleerd. Nieuwe gevels wil ik zeker niet.	1
Zelf reeds diverse maatregelen genomen, dubbel glas, zonnepanelen, vloerisolatie etc.	1

vraag 96: Wanneer is deze woning als nieuwbouwwoning opgeleverd?

Beantwoord door 682 van 689 respondenten die bij vraag 89 hebben aangegeven in een koopwoning te wonen en (mede-)eigenaar zijn (vraag 93).

	aantal	%
vóór 1980	184	27
in 1980 of later	488	71,6
weet niet	10	1,5
totaal	682	100,0
niet aangekruist	7	
totaal	689	

Kruistabel vraag 96 en vraag 89/93: 'Wanneer is deze woning als nieuwbouwwoning opgeleverd?' afgezet tegen 'In wat voor woning woont u?' en 'Welke situatie is op u van toepassing?'

Beantwoord door 639 van de 641 respondenten die bij vraag 97 hebben aangegeven in een koopwoning te wonen.

Bouwperiode		soort woning		totaal
		een koopwoning, hoogbouw (d.w.z.: u heeft boven- en/of onderburen)	een koopwoning, laagbouw (d.w.z.: u heeft geen boven- of onderburen)	
vóór	aantal	43	141	184
1980	% van soort woning	23,4%	76,6%	100%
	% van het totaal	6,3%	20,7%	27,0%
in	aantal	71	417	488
1980	% van soort woning	14,5%	85,5%	100,0%
of	% van het totaal	10,4%	61,1%	71,6%
later				
weet	aantal	3	7	10
niet	% van soort woning			
	% van het totaal	0,4%	1,0%	1,5%
totaal	aantal	117	565	682
	% van het totaal	17,7%	82,8%	100,0%

Vraag 97: Kunt u voor elk van deze investeringen aangeven of deze voor uw woning als is toegepast, of dat er wellicht plannen zijn voor zo'n investering?

Beantwoord door 620 tot 665 van de 689 respondenten die bij vraag 89 hebben aangegeven in een koopwoning te wonen en in vraag 93 hebben aangegeven (mede-) eigenaar van de woning te zijn.

	al toegepast: bij koop aanwezig		al toegepast na koop uitgevoerd		aanwezigheid niet bekend		zal zeker worden uitgevoerd		zal misschien worden uitgevoerd		zal niet worden uitgevoerd		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
- muurisolatie	406	61,1%	46	6,9%	129	19,4%	6	0,9%	28	4,2%	50	7,5%	665	100,0%
- dakisolatie	396	60,4%	65	9,9%	108	16,5%	7	1,1%	38	5,8%	42	6,4%	656	100,0%
- vloerisolatie	310	47,5%	77	11,8%	128	19,6%	13	2,0%	56	8,6%	69	10,6%	653	100,0%
- HR++ glas	268	41,0%	146	22,4%	100	15,3%	24	3,7%	57	8,7%	58	8,9%	653	100,0%
- zonnepanelen	21	3,4%	53	8,5%	32	5,2%	29	4,7%	231	37,3%	254	41,0%	620	100,0%
- super zuinige CV-ketel	119	18,1%	272	41,3%	56	8,5%	51	7,8%	90	13,7%	70	10,6%	658	100,0%
- balansventilatie (warmte- terugwininstallatie *)	60	9,5%	6	0,9%	78	12,3%	10	1,6%	136	21,5%	343	54,2%	633	100,0%
- warmtepomp die energie uit de buitenlucht, water of grond haalt	16	2,6%	0	0,0%	70	11,2%	10	1,6%	148	23,7%	380	60,9%	624	100,0%

Kruistabel van toegepaste maatregelen (bij koop aanwezig of na koop uitgevoerd vraag 97) met het type koopwoning (vraag 89)

Afhankelijk van de maatregel ingevuld door 624 tot 665 van de 689 respondenten die bij vraag 89 hebben ingevuld en in een koopwoning wonen en (mede-)eigenaar van de woning zijn.

Verdeling van een maatregel over het type koopwoningen en het percentage van de respondenten in die (mede-) eigenaar van een koopwoning zijn dat een bepaalde maatregel heeft genomen..

investeringen:		Type koopwoning		totaal
		hoogbouw	laagbouw	
Muurisolatie	aantal	63	389	452
	% type	13,9%	86,1%	100%
	% totaal	9,5%	58,5%	68,0%
Dakisolatie	aantal	56	405	461
	% type	12,1%	87,9%	100%
	% totaal	8,5%	61,7%	70,3%
vloerisolatie	aantal	52	335	387
	% type	13,4%	86,6%	100%
	% totaal	8,0%	51,3%	59,3%
HR++-glas	aantal	62	352	414
	% type	15,0%	85,0%	100%
	% totaal	9,5%	53,9%	63,4%
zonnepanelen	aantal	2	72	74
	% type	2,7%	97,3%	100%
	% totaal	0,3%	11,6%	11,9%
superzuinige CV...	aantal	47	344	391
	% type	12,0%	88,0%	100%
	% totaal	7,1%	52,3%	59,4%
balansventilatie (warmte-terugwininstallatie	aantal	8	58	66
	% type	12,1%	87,9%	100%
	% totaal	1,3%	9,2%	10,4
warmtepomp die energie uit de buiten-lucht, water of grond haalt	aantal	7	9	16
	% type	43,8%	56,3%	100%
	% totaal	1,1%	1,4%	2,6%

Kruistabel van toegepaste maatregelen (bij koop aanwezig of na koop uitgevoerd vraag 97) met tijdvak waarin de woning is gebouwd (vraag 96).

			Wanneer is deze woning als nieuwbouwwoning opgeleverd?			totaal
			vóór 1980	in 1980 of later	weet niet	
muurisolatie	al toegepast (bij koop aanwezig)	aantal	45	358	1	404
		%	6,8%	54,1%	0,2%	61,0%
	al toegepast (na koop uitgevoerd)	aantal	37	9	0	46
		%	5,6%	1,4%	0,0%	6,9%
	aanwezigheid niet bekend	aantal	52	70	6	128
		%	7,9%	10,6%	0,9%	19,3%
	zal zeker worden uitgevoerd	aantal	4	2	0	6
		%	0,6%	0,3%	0,0%	0,9%
	zal misschien worden uitgevoerd	aantal	17	10	1	28
		%	2,6%	1,5%	0,2%	4,2%
	zal niet worden uitgevoerd	aantal	25	25	0	50
		%	3,8%	3,8%	0,0%	7,6%
totaal		aantal	180	474	8	662
		%	27,2%	71,6%	1,2%	100,0%
dakisolatie	al toegepast (bij koop aanwezig)	aantal	43	350	1	394
		%	6,6%	53,6%	0,2%	60,3%
	al toegepast (na koop uitgevoerd)	aantal	48	17	0	65
		%	7,4%	2,6%	0,0%	10,0%
	aanwezigheid niet bekend	aantal	36	66	6	108
		%	5,5%	10,1%	0,9%	16,5%
	zal zeker worden uitgevoerd	aantal	6	1	0	7
		%	0,9%	0,2%	0,0%	1,1%
	zal misschien worden uitgevoerd	aantal	21	15	1	37
		%	3,2%	2,3%	0,2%	5,7%
	zal niet worden uitgevoerd	aantal	20	22	0	42
		%	3,1%	3,4%	0,0%	6,4%
totaal		aantal	174	471	8	653
		%	26,6%	72,1%	1,2%	100,0%
vloerisolatie	al toegepast (bij koop aanwezig)	aantal	21	287	1	309
		%	3,2%	44,1%	0,2%	47,5%
	al toegepast (na koop uitgevoerd)	aantal	48	28	1	77
		%	7,4%	4,3%	0,2%	11,8%
	aanwezigheid niet bekend	aantal	36	87	5	128
		%	5,5%	13,4%	0,8%	19,7%
	zal zeker worden uitgevoerd	aantal	10	3	0	13
		%	1,5%	0,5%	0,0%	2,0%
	zal misschien worden uitgevoerd	aantal	25	29	1	55
		%	3,8%	4,5%	0,2%	8,4%
	zal niet worden uitgevoerd	aantal	38	31	0	69
		%	5,8%	4,8%	0,0%	10,6%
totaal		aantal	178	465	8	651
		%	27,3%	71,4%	1,2%	100,0%
126.4 HR++ glas	al toegepast (bij koop aanwezig)	aantal	24	241	1	266
		%	3,7%	37,1%	0,2%	40,9%
	al toegepast (na koop uitgevoerd)	aantal	75	69	1	145
		%	11,5%	10,6%	0,2%	22,3%
	aanwezigheid niet bekend	aantal	28	68	4	100
		%	4,3%	10,5%	0,6%	15,4%
	zal zeker worden uitgevoerd	aantal	11	12	1	24
		%	1,7%	1,8%	0,2%	3,7%
	zal misschien worden uitgevoerd	aantal	22	35	0	57
		%	3,4%	5,4%	0,0%	8,8%
	zal niet worden uitgevoerd	aantal	17	41	0	58
		%	2,6%	6,3%	0,0%	8,9%
totaal		aantal	177	466	7	650
		%	27,2%	71,7%	1,1%	100,0%

			Wanneer is deze woning als nieuwbouwwoning opgeleverd?			totaal
			vóór 1980	in 1980 of later	weet niet	
126.5 zonnepanelen	al toegepast (bij koop aanwezig)	aantal	4	16	1	21
		%	0,6%	2,6%	0,2%	3,4%
	al toegepast (na koop uitgevoerd)	aantal	17	36	0	53
		%	2,8%	5,8%	0,0%	8,6%
	aanwezigheid niet bekend	aantal	12	18	2	32
		%	1,9%	2,9%	0,3%	5,2%
	zal zeker worden uitgevoerd	aantal	6	22	1	29
		%	1,0%	3,6%	0,2%	4,7%
	zal misschien worden uitgevoerd	aantal	53	175	1	229
		%	8,6%	28,3%	0,2%	37,1%
	zal niet worden uitgevoerd	aantal	79	173	2	254
		%	12,8%	28,0%	0,3%	41,1%
totaal	aantal		171	440	7	618
	%		27,7%	71,2%	1,1%	100,0%
superzuinige CV-ketel	al toegepast (bij koop aanwezig)	aantal	11	106	1	118
		%	1,7%	16,2%	0,2%	18,0%
	al toegepast (na koop uitgevoerd)	aantal	80	187	4	271
		%	12,2%	28,5%	0,6%	41,4%
	aanwezigheid niet bekend	aantal	17	37	2	56
		%	2,6%	5,6%	0,3%	8,5%
	zal zeker worden uitgevoerd	aantal	18	32	1	51
		%	2,7%	4,9%	0,2%	7,8%
	zal misschien worden uitgevoerd	aantal	33	55	1	89
		%	5,0%	8,4%	0,2%	13,6%
	zal niet worden uitgevoerd	aantal	20	50	0	70
		%	3,1%	7,6%	0,0%	10,7%
totaal	aantal		179	467	9	655
	%		27,3%	71,3%	1,4%	100,0%
warmtepomp die energie uit de buitenlucht, water of grond haalt	al toegepast (bij koop aanwezig)	aantal	0	16	0	16
		%	0,0%	2,6%	0,0%	2,6%
	aanwezigheid niet bekend	aantal	21	47	2	70
		%	3,4%	7,6%	0,3%	11,3%
	zal zeker worden uitgevoerd	aantal	2	7	1	10
		%	0,3%	1,1%	0,2%	1,6%
	zal misschien worden uitgevoerd	aantal	49	99	0	148
		%	7,9%	15,9%	0,0%	23,8%
	zal niet worden uitgevoerd	aantal	99	275	4	378
		%	15,9%	44,2%	0,6%	60,8%
totaal	aantal		171	444	7	622
	%		27,5%	71,4%	1,1%	100,0%

Vraag 98: Wilt u meer weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen bij uw woning?

Ingevuld door 1024 van de 1126 respondenten. Meer antwoorden per respondent mogelijk.

	aantal	%
ja, ik wil meer weten over energiebesparende maatregelen	285	27,8%
ja, ik wil meer weten over het energieneutraal maken van mijn woning	269	26,3%
nee	636	62,1%
totaal aantal antwoorden	1190	116,2%
totaal aantal respondenten	1024	100,0%
niet ingevuld	102	
totaal	1026	

Kruistabel vraag 98 met vraag 89. Meer antwoorden per respondent mogelijk. Beantwoord door 1024 van de 1126 respondenten.
Meer antwoorden per respondent mogelijk. Percentages zijn gebaseerd op het totaal aantal respondenten.

soort informatie		In wat voor woning woont u?				totaal
		in een huurwoning van een woningbouwcorporatie of beleggingsmaatschappij	in een huurwoning van een particuliere verhuurder	een koopwoning, hoogbouw (d.w.z.: u heeft boven- en/of onderburen)	een koopwoning, laagbouw (d.w.z.: u heeft <u>geen</u> boven- of onderburen)	
ja, ik wil meer weten over energiebesparende maatregelen	aantal	90	8	29	158	285
	% van totaal aantal respondenten	8,8%	0,8%	2,8%	15,4%	27,8%
	% binnen soort woning	30,4%	33,3%	23,2%	27,3%	
ja, ik wil meer weten over het energieneutraal maken van mijn woning	aantal	73	3	23	170	269
	% van het totaal aantal respondenten	7,1%	0,3%	2,2%	16,6%	26,3%
	% binnen soort woning	24,7%	12,5%	18,4%	29,4%	
nee	aantal	182	15	90	349	636
	% van het aantal respondenten	17,8%	1,5%	8,8%	34,1%	62,1%
	% binnen soort woning	61,5%	62,5%	72,0%	60,3%	
aantal respondenten		296	24	125	579	1024
% van totaal aantal respondenten		33,7%	2,6%	13,95	66,1%	116,2%
% binnen soort woning		116,6%	108,3%	113,6%	117,0%	
aantal antwoorden		345	26	142	677	1190

Vraag 99: Op welke wijze wilt u hierover informatie ontvangen?

Meer antwoorden per respondent mogelijk.

Door 382 van de 400 respondenten beantwoord die bij vraag 99 hebben aangegeven meer te willen weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen aan hun woning.

	totaal	% respondenten
via een aannemer of installatiebedrijf	36	9,4%
via een energieadviseur	80	20,9%
via het energiebedrijf	60	15,7%
via de verhuurder van mijn woning	105	27,5%
via een bank	3	0,8%
via de gemeente	239	62,6%
anders, namelijk:	32	8,4%
totaal	555	145,3%

Kruistabel vraag 99 (gewenste benaderingswijze) met vraag 89 (huur- of koopwoning).

Ingevuld door 382 van de 400 respondenten die vraag 99 hebben aangegeven meer te willen weten over de mogelijkheden van energiebesparende maatregelen aan hun woning.

Meer antwoorden per respondenten mogelijk. De percentages zijn gebaseerd op het aantal respondenten.

Op welke wijze wilt u benaderd worden?		In wat voor woning woont u?				totaal
		in een huurwoning van een woningbouwcorporatie of beleggingsmaatschappij	in een huurwoning van een particuliere verhuurder	een koopwoning, hoogbouw (d.w.z. boven- en/of onderburen)	een koopwoning, laagbouw (d.w.z.: geen boven- of onderburen)	
via een aannemer of installatiebedrijf	aantal	5	0	2	29	36
	% van totaal	1,3%	0,0%	0,5%	7,6%	9,4%
	% binnen soort woningtype	4,3%		5,9%	12,9%	
via een energieadviseur	aantal	14	2	4	60	80
	% van totaal	3,7%	0,5%	1,0%	15,7%	20,9%
	% binnen soort woningtype	12,2%		22,8%	26,8%	
via het energiebedrijf	aantal	19	0	7	34	60
	% van totaal	5,0%	0,0%	1,8%	8,9%	15,7%
	% binnen soort woningtype	16,5%		20,6%	15,2%	
via de verhuurder van mijn woning	aantal	99	6	0	0	105
	% van totaal	25,9%	1,6%	0,0%	0,0%	27,5%
	% binnen soort woningtype	86,1%		0,0%	0,0%	
via een bank	aantal	0	0	1	2	3
	% van totaal	0,0%	0,0%	0,3%	0,5%	0,8%
	% binnen soort woningtype	0,0%		2,9%	0,9%	
via de gemeente	aantal	29	5	25	180	239
	% van totaal	7,6%	1,3%	6,5%	47,1%	62,6%
	% binnen soort woningtype	25,2%		73,5%	80,4%	
anders, namelijk:	aantal	0	1	9	22	32
	% van totaal	0,0%	0,3%	2,4%	5,8%	8,4%
	% binnen soort woningtype	0,0%		26,5%	9,8%	
totaal	aantal respondenten	115	9	34	224	382
	% binnen soort woningtype	144,3%		141,2%	146,0%	144,5%
	aantal antwoorden	166	14	48	327	555

Vraag 99: anders, namelijk:

Ingevuld door 30 van de 32 respondenten die 'anders, namelijk: ' hebben aangekruist.

---

	aantal
Een onafhankelijke adviesorganisatie.	1
Gewoon een folder/website?	1
Het is misschien ook handig om het VVE hier van op de hoogte te stellen aangezien zij het ook besluiten. Ook is het handig dat de gemeente een gedeelte zou vergoeden , er zijn zoveel mogelijkheden. Misschien moet er ook ruimte gecreëerd worden voor een kleine zonne-energie gebied ? Als je kijkt bij onze flat Belvederebos, daar is een groot veld (bij de toyota dealer). Je zou hier meer parkeer plekken kunnen creëren en eventueel met een zonne- energie dak, of wat kleine windturbines boven op het dak.	1
Ik informeer mezelf op eigen initiatief.	1
Ik zoek het zelf wel uit als ik ander huis koop.	1
Internet	1
Onafhankelijke adviseurs	1
Per e-mail	2
Via e-mail of post.via w	1
Per post	2
Schriftelijk?	1
Via consumentenbond.	1
Via de gemeente betrouwbare partners.	1
Via de VVE	7
Via kranten, tv, internet.	1
Via overheid	1
VVE (goede woning).	1
Website	2
Zelf informatie verzamelen m.b.v. internet en andere info bronnen.	1
Zelf op zoeken.	1
Zo onafhankelijk mogelijk	1
Totaal	30

Vraag 100. Bij een energiecoöperatie wordt een vereniging opgericht die eigenaar wordt van zonnepanelen. De leden van de coöperatie storten geld waarmee de coöperatie de zonnepanelen kan aanschaffen en de administratie kan verzorgen. De leden krijgen hiervoor een certificaat en ontvangen voor elk opgewerkt kilowattuur een vergoeding. De zonnepanelen liggen dus niet op uw eigen dak.

Bent u geïnteresseerd in het deelname aan zo'n coöperatieve vereniging?

Door 1097 respondenten beantwoord.

	aantal	%
ja, ik neem al deel	6	0,5
ja	112	10,2
nee, ik kan al genoeg maatregelen aan mijn eigen woning treffen	337	30,7
nee, omdat:	216	19,7
weet niet	426	38,8
totaal	1097	100,0
niet aangekruist	29	
totaal	1126	

Vraag 100: 'nee, omdat:'

Ingevuld door 165 van de 216 respondenten die 'nee, omdat:' hebben aangekruist.

	aantal
Aangemeld voor nul op de meter.	1
Als VVE aanwezig is.	1
Altijd de huurder die opdraait voor de kosten. De verhuurder moet dit betalen en regelen dat is zijn taak.	1
Andere prioriteiten	1
Appartementen	1
Bij een appartementengebouw met een VVE niet mogelijk.	1
Dan doen we op enig moment liever de investering van zonnepanelen op ons eigen dak.	1
De bewoning regelmatig verandert.	1
De constructie veel te vaag is.	1
De woning moet binnenkort in de verkoop.	1
Dit door de vve geregeld wordt.	1
Dit is een zorg en taak van de verhuurder.	1
Dit kost ons geld.	1
Door leeftijd en gezondheid is er weinig interesse.	1
Eigen vrijstaand huis.	1
Er is een bewoner van ons complex die zich hiervoor wil aanmelden.	1
Er zijn al zonnepanelen geplaatst.	1
Financieel beheer ..., transparant.	1
Geen belangstelling.	2
Geen financiële middelen.	1
Geen geld er voor	1
Geen geld voor initiële storting/investering	1
Geen interesse	1
Geen interesse in zonnepanelen	1
Geen interesse.	2
Geen tijd!	1
Geen tijd.	1
Geen vertrouwen.	1
Geen zin in	1
Geen zin in.	1
Geen Zuiddak	1
Geld verspilling aan weer een bestuurlijke / administratieve laag	1
Gelet op terugverdientijd niet interessant.	1
Gevoel van geen eigen baas.	1
Gewoon geen interesse	1
Gezien mijn leeftijd van 76 jaar heeft dit voor mij geen zin.	1
Heb al zonnepanelen	1
Hebben geen coöperatie (eigen dak)	1
Het dak ligt al vol met zonnepanelen van de woningcorporatie. Dus voorgaande vragen zijn voor hoogbouw bewoners overbodig.	1

Het een woning is die valt onder de soc. Woning.	1
Het hier in het complex collectief gebeurt.	1
Het is niet mijn eigen huis.	2
Het me niet handig lijkt.	1
Huurwoning	1
Ik 18 ben en er geen geld voor heb.	1
Ik al zonnepanelen heb.	4
Ik al zonnepanelen op het dak heb.	1
Ik ben bijna 80 en heb een huurhuis.	1
Ik ben niet de eigenaar (nog niet) van het huis.	1
Ik bij een woningbouw vereniging zit.	1
Ik binnenkort ga verhuizen.	1
Ik daar geen geld voor zou hebben momenteel.	1
Ik daar geen zin in heb.	1
Ik daar niet zo in geloof.	1
Ik daar niet zoveel vertrouwen in heb zonnepalen zijn overschat.	1
Ik dan liever panelen op mijn eigen huis heb.	1
Ik dan zelf zonnepanelen op het dak zou laten plaatsen.	1
Ik dit financieel niet kan maar wel zou willen.	1
Ik er niet mee bezig ben.	1
Ik er nog te weinig van af weet.	1
Ik ga verhuizen.	3
Ik geen financiële middelen heb.	1
Ik geen geld wil storten.	1
Ik heb al zonnepanelen.	2
Ik heb al zonnepanelen op mijn eigen dak.	1
Ik heb een duur huurhuis, waar ik niet te veel in kan investeren.	1
Ik heb nu niet geen energie voor veranderingen. Ben geopereerd aan borstkanker.	1
Ik het in eigen hand wil houden.	1
Ik het nooit achterkomen, het getallen goed is of niet.	1
Ik hier tijdelijk woon.	1
Ik hou investering, keuze ed liever zelf in de hand / subsidie zou mij meer aanspreken.	1
Ik in 2016 ga verhuizen naar het buitenland.	1
Ik in een appartement woon is niet van toepassing.	1
Ik in een flat woon.	2
Ik in een goed geïsoleerd appartement woon.	1
Ik kan dat niet zelf beslissen omdat de VVE er over gaat.	1
Ik lid ben van een VVE en die neemt daar besluiten over.	1
Ik niet afhankelijk wil zijn van anderen.	1
Ik niet denk dat dit iets op zal leveren.	1
Ik niet echt zin heb om zoveel moeite te doen. Het is misschien wel goed om het te doen, maar ik vind het wel best zoals het nu gaat.	1
Ik te weinig vertrouwen heb in de professionaliteit van zon vereniging.	1

Ik verschrikkelijk cynisch ben over overheidsmaatregelen als deze.	1
Ik verwacht hier geen positief rendement op te maken.	1
Ik vind het leuker/prettiger als de collectoren op mijn eigen huis aanwezig zijn.	1
Ik vind het niet nodig om mijn woning energieneutraal te maken.	1
Ik wacht tot het echt zelfvoorzienend kan zijn in de toekomst.	1
Ik wil verhuizen.	1
Ik wil zelf de eigenaar zijn.	1
Ik woon in een appartementencomplex, zonnepanelen zijn niet van toepassing.	1
Ik zelf zonnepanelen op mijn eigen dak heb.	1
In een flat woon.	1
Is te commercieel.	1
Is te duur omdat het wordt gesubsidieerd (belastinggeld).	1
Je hebt het geheel niet meer in de hand.	1
Kansloos en zinloos.het is te duur in aanschaf en je wordt beboet als je teveel terug levert.	1
Kosten/baten mij onbekend	1
Laag verbruik.	1
Laat ik liever aan professionals over.	1
Later kost het toch weer meer. Het VERTROUWEN IS WEG IN BESTUURDERS ETC,	1
Liever in eigen beheer	1
Niet geïnteresseerd	1
Niet genoeg rendement	1
Niet mijnwoning is.	1
Niet mijn huis	1
Nog geen interesse	1
Ons huis deel uitmaakt van een appartementencomplex, met een VVE.	1
Reeds	1
Situatie is ongeschikt voor zonnepanelen.	1
Te afhankelijk van andere geen controle	1
Te omslachtig. In eigen beheer houden.	1
Te primitief die zonnepanelen	1
Te veel gedoe en administratieve rompslomp.	1
Te veel rompslomp	1
Verhuur dit zal weigeren.	1
Verwachting is om binnen 5 jaar te verhuizen.	1
Vindt dat de VVE actief moet zijn.	1
VVE heeft besloten niet meer dan 3 zonnepanelen te plaatsen per huis.	1
VVE	2
Wanneer ik zonnepanelen zou aanschaffen dan wil ik ze ook daadwerkelijk zelf op mijn eigen dak.	1
We al zonnepanelen hebben geïnstalleerd.	1
We de stookkosten collectief aan de VVE betalen. We krijgen wel eigen meters op de verwarming.	1

We geen zonnepanelen aanschaffen.	1
We hebben al zonnepanelen.	1
We hebben zelf zonnepanelen geplaatst op het dak.	1
We in een flat wonen en ik vindt dat we als flat zijnde ook energie kunnen opwekken dit hoeft niet altijd met zonne- energie panelen. Onze flat is 15 etage s hoog dus een wind turbine zou ook een mogelijkheid bieden.	1
We op termijn willen verhuizen en zelf duurzaam willen gaan.	1
We zelf al zonnepanelen hebben gekocht.	1
Wellicht in toekomst zonnepanelen op dak installeer.	1
Wij al bezig zijn met zonnepanelen op ons eigen dak.	1
Wij al zonnepanelen hebben.	1
Wij binnen 3 jaar willen verhuizen naar appartement.	1
Wij hebben al zonnepanelen.	2
Wij het rendement nooit meer terugverdienen na 35 jaar wonen.	1
Wij niet collectief zijn.	1
Wij willen geen zonnepanelen op het dak.	1
Wij wonen in een hoogbouw woning een zogenaamde ketelgang.	1
Wij zelf voldoende hebben aan onze zonnepanelen.	1
Wil ik zelf in de hand houden.	1
Wil zelf eigenaar zijn zonder administratieve lasten van een coöperatieve.	1
Wil zelf het beheer en eigendom behouden	1
Woon in appartementencomplex	1
Woon in een flat en heb geen interesse.	1
Woon in huurwoning.	1
Woont in hoogbouw.	1
Wordt door VVE bestudeerd.	1
Zelf al zonnepanelen besteld.	1
Zelf plat dak, risico ZZP'er!	1
Zit in huur flat.	1
Zodra aantoonbaar op de lange termijn de energievoorzieningen duidelijk zijn.	1
Zonnepanelen in mijn situatie tot onvoldoende besparing van energiekosten zal leiden.	1
Zonnepanelen zou ik op individuele basis willen aanschaffen, indien rendabel.	1
Zou meer interesse hebben als dit via de woningcorporatie verliep (meer gevoel van zekerheid).	1
